

Wiadomość o zawiązaniu się i działaniu gal. stanowego Towarzystwa kredytowego.

(Dalszy ciąg. Ob. Nr. 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39 i 40. Dodatku tygod.)

W kraju naszym, gdzie dotąd mało jeszcze przyjęło się było prawdziwe pojęcie istoty Instytutu kredytowego, a właściciele ziemscy, na przedmiot ten z niejaką wiadomością rzeczy się zapatrujący, z trudnością tylko uwolnić się zdołali od wpływów jakiejś lekliwości, jakiegoś niedowierzania, w które popadali w skutek raptownego upadku majątków po roku 1818, w kraju, gdzie musiało być trudnem zjednoczenie umysłów co do przedmiotu, którego istoty i dobrodziejstw większa część obywateli nie znała, potrzebne było proste, popularne pouczenie o Instytucie kredytowym, i o korzyściach, jakie przezeń na kraj spłynąć mogą. I to także uczynił rząd, gdy przesyłając zarysy projektu Instytutu kredytowego, dołączył objaśniające uwagi nad tym projektem. Tu osiłował tenże okazać, że myśl o stowarzyszeniu właścicieli dóbr ziemskich nie jest wcale nowym pomysłem. Takie stowarzyszenia zawiązały się z najlepszym powodzeniem w większej części kraju pruskich. Takowe kałitnie na Szląsku już przeszło pół wieku (r. 1825.), a powstało wtedy, gdy w skutek okropnych spustoszeń, których łupem była ta kraina przez całe siedm lat, posiadacze dóbr ziemskich popadli byli w ogromne długi, kredyt zaś realny w posiadach swoich wstrząśnięty został. Położenie Szląska smutniejsze było bez porównania, niż to, w którym stęka Galicya; pomimo tego jednakże, poczał tam Instytut kredytowy w krótko po swoim utworzeniu, cieszyć się życiem pewnem i długotrwałości swoją zapowiadającą wojną z Francją, grożąca monarchii pruskiej zupełną zagładą, złożyła świadectwo o doskonałości jej systemu kredytowego. Listy zastawne tamczanego Instytutu, przynoszące tylko 5%, stoją jednakże wyżej *pari* (zawsze r. 1825). W podobny sposób (mówi dalej autor rysów projektu i uwag objaśniających), urządzono Instytut w Wielkiem księstwie Poznańskiem, — także i w królestwie Polskiem. zamyślają o utworzeniu takowego.

Instytut kredytowy nie jest przeto w żadnym względzie nowym wymysłem i potrzeba tylko z doświadczeń, które gdzieindziej dłużej, jak przez wiek cały nabywano, i u nas korzystać, i one odpowiednio do położenia naszego kraju zastosować. Tego dopiąć jest zadaniem projektowanego Instytutu.

Tym historycznym argumentem rzecz zagaiwszy, zadał sobie rząd pracę wyluszczenia zasad systemu kredytowego, mianowicie zalet Instytutu wedle podanych zarysów utworzyć się mającego. — Dzięki rozszerzeniu się praktycznie wiadomości o istocie i celach jego, nie widzę dziś potrzeby, zajmować temi objaśnieniami czytelników, którzy przebiegając niniejszy szkic, aż potąd się zapędzili; już bowiem tem samem okazali oni, iż rzecz, która przed trzema lat dziesiątkami zdała się bezużyteczną i ekliwą, a przeto rzadko kogo zajmowała, obecnie przyswoiła sobie zwolenników, i niezaszcza oschłą teorią.

Muszę przecież ztamtąd wyjąć parę uwag, o wypowiedniach listach zastawnych, które z praktyki u nas nie są znane, a które Instytut kredytowy w Szląsku pruskim, z wyłączeniem niewypowiedniach zaprowadził. Wniosek bowiem wydawania takich listów, a razem wydawania listów niewypowiedniach, wywołał w łonie Stanów obszerne rozprawy.

Wypowiedniość jest to prawo żądania od Instytutu wedle potrzeby wypłaty kapitałów w liście zastawnym wyrażonego; przedmiot ten listu uważano za zaletę, której nie ma zaden oblig rządowy. U nas proponowano wydawanie takich listów: by jednakże uniknąć wszelkiej obawy, chciano je z wydatnemi korzyściami połączyć dla takich, którzyby prawa wypowiedzenia użyć nie chcieli.

Wniesiono zatem, ażeby Instytut właścicielowi listu zastawnego, obiecał w razie wypowiedzenia zapłacić 100 złr. za 100 złr., w razie zaś niewypowiedzenia, jeśliby list czekał wylosowania 110 złr. za 100 złr. Kto więc takie papiery kupi, ma widoki otrzymać $\frac{5}{100}$, mieć cały swój kapitał na zawołanie, a prócz tego nieochybnie pomnożyć swój kapitał za następnem wylosowaniem listu. Dla takich wypowiedniach listów zastawnych, spodziewano się pokupu ze strony Instytutów publicznych, władz pupilarnych i t. d. Ożywiony pokup działałby korzystnie na podniesienie kursu listów zastawnych, i pewnie nie wypowiedniano albo nigdy, albo bardzo rzadko, gdyżby to sprzeciwiało się własnej korzyści kapitalistów. By zaś w tym względzie z wszelką ostrożnością postępować, uczyniono wniosek, aby Instytut wyrzekł od roku do roku, jaką część pożyczki w wypowiedniach listach zastawnych będzie mógł udzielać. Wszakże nie byłoby przymusu, by w tych listach koniecznie brana była pożyczka.

Wypowiedzenie listu zastawnego uważano za tak korzystne i pożądane, iż zamierzano z czasem same takie listy wydawać, i tylko tymczasowie zaprowadzić chciano niewypowiedne, z przekazaniem ich do funduszu umarzającego, któryby bez przerwy działał na ich ściąganie. Największą część obligacyj rządowych, tudzież poznańskie listy zastawne, zakupuje fundusz amortyzacyjny podług kądoczesnego ich kursu, dopóki niżej *pari* stoja. Zapewne, że podobne postępowanie pociąga za sobą spieszne ściąganie pożyczki, atoli przytem papier wystawiony jest często na chwiejność, i nie może osiągnąć tej ceny, jakaby go minąć nie mogła, jeżeli właściciel ma pewność otrzymania z funduszu amortyzacyjnego zupełnej wartości w kapitale.

Z tej przyczyny proponowano dla niewypowiedniach listów zastawnych zaprowadzenie funduszu amortyzacyjnego, a w drugim rzędzie, by się przeciw wszelkiej obwarować niepewności, zaprowadzenie funduszu rezerwowego, który zyczono sobie utworzyć:

- a) z reszty tak zwanego funduszu ułanów,
- b) z funduszu szpichlerzowego,
- c) z nadwyżek funduszu akademickiego.

Pierwszy rachowano mniej więcej na 260,000 złr. w wal. w., drugi na 646,000 złr. w obligach i wierzytelnościach prywatnych; trzeci niebył wcale obliczony.

Tak wygotowany i uwagami pouczającemi wsparty projekt otrzymał tedy znowu do deliberaeyi Wydział Stanowy. Na kraju cięży dług wdzięczności dla rządu, który uznawszy potrzebę dzwignienia go z upadku, i powziąwszy przekonanie, że Instytut kredytowy może mu podać rękę pomocną, utworzeniem jego z baczną starannością i z żelazną wytrwałością zajął się. Rząd przejrząwszy Męza, który mocą rozległych swoich wiadomości w zawodzie gospodarstwa narodowego i finansów zdołał sprostać pracom, przygotowującym istnienie Instytutu, przyoblekł go pięknem posłannictwem dzielnego przyczynienia się do pomyślności powszechnej.

Pod tym względem losy przyehylne były krajowi naszemu, gdy owoceśni Gubernatorowie Franciszek baron Hauer, a po nim hrabia Taaffe, później zaś August książę Lobkowitz dziełu zaczętemu uczyczali poparcia. Widoczną tu była łaska Monarchy i opieka, jaką sprawie dawali Franciszek hrabia Saurau, W. Kanclerz, Piotr hrabia Goess, Kanclerz Nadworny i hrabia Nadasdy, Minister finansów.

(C. d. n.)

Bilans galicyjskiego stanowego Towarzystwa Kredytowego.

za pierwsze półrocze 1859.

(Obacz Numer 12 i 13 Dodatku tygodniowego.)

A) Fundusz umarzający.

a) Pożyczki hipoteczne.

		M. k.	
		złr.	kr.
Stan pożyczek hipotecznych z końcem			
grudnia 1858	11.613,067	57	
Na I. półrocze 1859 zabezpieczono i			
wydano	82,600		11.695,667 57
Z tego umorzono:	ratami według planu umorzenia	105 157	1
	splatami nad plan umorzenia gotówką	328	47
	splatami nad plan umorzenia listami zastawnymi	9,500	
		114,985	48
Pozostało z końcem tego półrocza			
na dobrach hipotecznych		11.580,682	9
w kasie gotowiz.			17 51
Razem		11.580,700	
Od zaprowadzenia Towarzystwa Kredytowego w r. 1843 po koniec I. półrocza b. r. wypożyczono na hipotekę dóbr ziemskich			14.398,500
Splacono zaś z nich	według planu gotowizną nad plan splatami dobrowolnymi gotówką	2.028,465	50
	„ „ „ nad plan splatami dobrowol. listami zastaw.	89,452	1
		699,900	
Pozostała na hipotekach suma powyższa			11.580,682 9
a w kasie kwota od losowania pozostała			17 51
Suma ze stanem ważnych listów zastawnych zgodna			11.580,700

b) Kwota umarzająca.

		M. k.			
		złr.	kr.	złr.	kr.
Od losowania za II. półrocze 1858					
pozostała ilość	32		3		
Za I. półrocze 1859 przypadło na					
umorzenie kapitału	105,485		48	105,517	51
Z tego przeznaczono do losowania				105,500	
Zostało na II. półrocze 1859 w kasie					17 51
Od istnienia Towarzystwa kredytowego splacono na umorzenie pożyczek hipotecznych:					
według planu gotowizną	2.028,465		50		
nad plan	89,452		1	2.117,917	51
Przeznaczono zaś do losowania po					
koniec tego półrocza				2.117,900	
Została w kasie ilość powyższa					17 51

c) Odsetki od pożyczek hipotecznych i kupony:

Na prowizję przypadło z splat ratalnych za I. półrocze 1859			233,922	37
Za kupony od ważnych listów zastawnych w obiegu będących należy się zaś			233,914	
Przewyzka z ufamków powstała				8 37
przeszła według §. 24 ustaw na fundusz rezerwy.				
Za cały czas bytu Towarzystwa kredyt. wynoszą odsetki od pożyczek hipotecznych			7.145,127	11
Prowizya zaś za przypadek kupony			7.144,958	
Zyskał więc fundusz rezerwy ogółem				169 11

d) Emisya listów zastawnych:

Z końcem grudnia 1858 było listów zastawnych w obiegu . . . . .

W tem półroczu wydano:

Na nowe pożyczki . . . . .

W skutek przepisania dawniejszych . . . . .

„ „ amortyzowania . . . . .

Razem . . . . .

Sciągnięto w tem półroczu z obiegu:

Losowaniem . . . . .

Splatą nad plan umorzenia na pożyczki hipoteczne . . . . .

Przepisaniem . . . . .

Amortyzowaniem . . . . .

Razem . . . . .

Zostało z końcem tego półrocza ważnych listów zastawnych

Od zaprowadzenia Towarzystwa kredytowego do końca czerwca 1859 puszczone listów zastawnych w obieg, ogółem

Sciągnięto z obiegu:

Losowaniem . . . . .

Splatą pożyczek hipotecznych . . . . .

Przepisaniem . . . . .

Amortyzowaniem . . . . .

Razem . . . . .

Pozostało w obiegu jak wyżej . . . . .

I ta ilość jest zupełnie równa ze stanem pożyczek hipotecznych, obok wykazanych, w myśl statutu Towarzystwa kredytowego §. 15 i 88.

Wartość hipotek 1148 obliczona podług zasad dotąd w użyciu będących wynosi . . . . .

Sztuk listów zastawnych po					Pojedynczo Mon. konw. złr	Razem Mon. konw. złr. kr.	
10,000	5,000	1,000	500	100			
148	208	6,699	2,993	8,976	11.613,100		
		71	13	51	82,600		
2	14		50	250	140,000		
150	222	6,770	3,056	9,277		11.835,700	
1	2	63	28	85	105,500		
		2	7	15	9,500		
7	6				140,000		
8	8	108	35	100		255,000	
142	214	6,662	3,022	9,177		11.580,700	
250	222	9,806	3,944	11,382		17.726,200	
13	55	1,289	533	1,524	2.117,900		
11	18	422	97	294	699,900		
124	94	1,431	286	384	3.322,400		
		2	6	3	5,300		
148	168	3,144	922	2,205		6.145,500	
142	214	6,662	3,022	9,177		11.580,700	
							49.710,231 33

Obrót handlu krajowego w lipcu 1858.

Przywóz i wywóz towarów do kraju i za granicę.

(Porządkiem nowej taryfy.)

(Obacz Num. 7, 13, 17, 18, 25, 27, 29, 30, 33, 34, 39 i 40 Dodatku tygodniowego.)

Wywóz z kraju. (Dokończenie.)

Wywieziono	z Galicji wschodniej	z Bukowiny	Wywieziono	z Galicji wschodniej	z Bukowiny
	funtów			funtów	
Wyroby wełniane średnie	9,85	3,72	Wyroby żelazne pospolite	293,91	28,65
Plótno zgrzebne	—	15,50	„ przednie	20,99	4,74
Wyroby jedwabne przednie	5,93	2,54	Wyroby z kruszeu	1	6,21
„ pospolite	—	37	Instrumenta chir., mech., muzycz. „	1,20	17,39
Suknie i stroje	2,17	5,55	Fortepiana	21,47	—
„ przednie	4,39	52	Maszyny żelazne	6,00	105,30
„ najprzedniejsze	10	2	„ bliżej nieoznaczone	1,12	—
Wyroby szcزتkarskie	—	3,00	Drobny towar najprzedniejszy	2	17
Wyroby koszykarskie	—	2,00	„ przedni	37,32	10
Papier najpodlejszy	—	114,73	„ pospolity	8,76	20,57
„ prosty	1,12	6,39	Lekarstwa gotowe	92	—
„ przedni	17,28	—	Czernidło różnego rodzaju	—	4,53
Wyroby z papieru	4	—	Karuk, klej, krochmal	—	8,00
Wyroby kuśnierskie surowe	40	—	Preparata chemiczne, farby	1,60	—
„ gotowe	—	40	Farby przednie	15,14	98
Skóry proste	21,02	431,98	„ bliżej nieoznaczone	9,27	27,39
„ przednie	—	17,18	Świece i mydło	14,23	—
Wyroby ze skóry pospolite	—	43,50	Zapałki	18,05	60,77
„ przednie	5,22	3,48	Książki, mapy, muzykalia	5,65	60,79
Wyroby kościane	—	1,95	Obrazki i litografie	9	4,48
Wyroby drewniane najpospolitsze	13,00	1.013,50	Malowidło na płótnie	1,09	—
„ pospolite	4,46	45,75	Otreby, młoto, plewa	—	22,55
„ ze związku celnego	—	5,60	Gnoj	—	3,00
„ przednie	90,44	44,08	Woły . . . . . sztuk	6	1
„ najprzedniejsze	1,31	11,20	Krowy z cielętami	7	1
Szkoło pospolite	27,85	182,00	Jałownik	13	1
„ średnie	572,93	29,13	Owce	722	—
„ przednie	24,63	13,67	Nierogacizna	5	—
Zwierciadła	3,66	3,18	Konie	14	64
Wyroby z kamienia pospolite	20,00	—	Powozy i sanie niewybijane	51	537
Wyroby gliniane najpospolitsze	7,00	59,00	„ wybijane	19	126
„ pospolite	1,05	50,82	Drzewo na opał . . . . . stóp kub.	2,120	—
„ średnie	4,96	—	„ fabryczne	216,602	159,036
„ przednie	9,78	11,90	„ transport lądem	—	18,573
„ najprzedniejsze	2,33	—	Statki i czółna . . . . . beczek	13,695	—
Wyroby żelazne najpospolitsze	83,89	187,82			

Ceny drobnej sprzedaży żywności we Lwowie,

w ciągu czwartej Dekady bieżącego stulecia.

Wykaz dziesięcioletni od roku 1832 po koniec 1841.

(Obacz Nr. 12, 24, 26, 30, 36 i 38 Dodat. tyg.)

Rok	Sty-czeń		Luty		Marzec		Kwie-cień		Maj		Czer-wiec		Lipiec		Sier-pień		Wrze-sień		Paź-dzier-nik		Listo-pad		Gru-dzień		Cena w prze-cięciu			
	kr.	złr.	kr.	złr.	kr.	złr.	kr.	złr.	kr.	złr.	kr.	złr.	kr.	złr.	kr.	złr.	kr.	złr.	kr.	złr.	kr.	złr.	kr.	złr.	kr.	złr.	kr.	
1832	16	—	15	—	15	—	16	—	15	—	15	—	15	—	14	—	12	—	12	—	14	—	14	—	14	—	14 ^{1/8}	
1833	14	—	14	—	14	—	13 ^{1/5}	—	10 ^{2/5}	—	10	—	9	—	8	—	8 ^{1/5}	—	8 ^{3/4}	—	8 ^{1/5}	—	8	—	8	—	10 ^{1/8}	
Gołębki, przedaż na pary, cena w mon. kon.	1834	8 ^{4/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	8	—	8	—	8	—	8	—	8	—	8	—	8	—	8	—	8 ^{5/8}
1835	8 ^{4/5}	—	8 ^{4/5}	—	8	—	8 ^{4/5}	—	8	—	8	—	8	—	8	—	8	—	8	—	8	—	8	—	8	—	8 ^{1/8}	
1836	8	—	8	—	8	—	6	—	6 ^{4/5}	—	6	—	6	—	6	—	6	—	6	—	6	—	12	—	7	—	7	
1837	12	—	12	—	12	—	12	—	10	—	10	—	8	—	8	—	10	—	8	—	10	—	10	—	10	—	10 ^{1/8}	
1838	12	—	12	—	12	—	12	—	10	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	8	—	8 ^{1/5}	—	9 ^{3/5}	—	10 ^{1/8}	
1839	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/8}	
1840	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	12	—	12	—	10	
1841	12	—	12	—	10	—	10	—	10	—	9 ^{3/5}	—	9 ^{3/5}	—	8 ^{4/5}	—	8 ^{4/5}	—	10 ^{1/5}	—	10 ^{1/5}	—	10 ^{1/5}	—	10 ^{1/5}	—	10 ^{2/8}	
1832	1	12	1	6	1	—	—	—	—	57 ^{1/2}	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	1	12	1	—	1	6	
Kapłuny, przedaż na pary, cena w mon. kon.	1833	—	48	—	1	—	—	—	—	52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32	—	34 ^{1/2}	—	40	—	48	
1834	—	36	—	36	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	—	40	—	38 ^{3/8}		
1835	—	48	—	1	—	54	—	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48	—	52 ^{1/2}		
1836	—	48	—	40	—	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	—	40	—	42		
1837	—	48	—	40	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	—	40	—	41 ^{1/8}		
1838	—	40	—	40	—	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36	—	48	—	44 ^{1/2}		
1839	1	—	1	12	—	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	7 ^{1/2}	
1840	1	—	1	—	—	—	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	4
1841	1	12	1	24	—	1	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	12	1	6

